	כניסת שבת	צאת שבת
ירושלים	16:10	17:23
בני ברק	16:28	17:25
חיפה	16:19	17:23
באר שבע	16:29	17:25

פרשת תולדות

גדול השלום

הרה"ג חגי שושן שליט"א, יועץ הלכתי לרב הראשי נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל,
ראש בית ההוראה "שערי הלכה ומשפט", וראש תחום לימודי טוענים רבניים וטוענות רבניות במרכז י.נ.ר

נאמר בפרשתנו (פרק כז פסוק כח) כשיעקב ניגש ליצחק לקבל את הברכות מישש אותו יצחק וראה כי ידיו של יעקב שעירות כעשו. בירכו יצחק וְיִתֶּן־לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וְרֹב דָּגָן וְתִירֹשׁ: וכתב רש"י ויתן לך - יתן ויחזור ויתן, דהיינו שלא רק הברכה שברכו בתחילה אלא הוסיף לו עוד.

אלא שממשיך רש"י ומקשה מה הוא שאמר ויתן לך "האלהים" שהוא לשון דין, ומתרץ, שאם ראוי לך יתן לך!

מקשה האדמור מגור ר' מרדכי אלתר זצ"ל בספרו שפת אמת, לכאורה אם עם ישראל ראויים לכך שתינתן להם הברכה, לשם מה יש צורך בברכת יצחק - ויתן לך, הרי הכל תלוי אם הם ראויים לכך או לא ואם הם ראויים, לכאורה גם בלי ברכת יצחק הם יקבלו את הברכה?

מתרץ השפת אמת שכוונת רש"י שעם ישראל צריכים להיות ראויים לקבל ברכה על ידי שהם יהיו כמו כלי אשר יוכל לקלוט את הברכה, ואז אפילו אם לא יתמלאו כל התנאים הקיימים בפרשת בחוקותי בשמירת תורת ומצוות בכל זאת הברכה תשרור עליהם.

ואיך אפשר להיות כלי שמקבל את הברכות? על ידי שעם ישראל משכינים שלום בין איש לרעהו כמו שנאמר במדרש רבה (פרשת פינחס פ"כא סי' א) אמר רבי שמעון בן חלפתא אין כלי מחזיק ברכה אלא שלום שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו ייתן ה' יברך את עמו בשלום. דהיינו הברכה באה על ידי השלום.

וזה מה שאמר רש"י שעל ידי שעם ישראל ראויים לכך שהם עושים שלום בעולם הקב"ה יתן להם ברכה ויחזור ויתן.

בספר אהבת קדומים (ברלין) הביא ראיה לדברי השפת אמת ממה שכתב רש"י בפרשת נח (פרק יא' פסוק טו) שמסביר מדוע דור המבול באה עליהם כליה ונשמדו מן העולם מה שאין כן דור ההפלגה שרק התפזרו לכל עבר אבל לא באה עליהם כליה, ואומר כי דור המבול היו גזלנים ולא שררה אחווה ביניהם אלא שנאה לכן נענשו ונשמדו מן העולם, אבל דור הפלגה שאף על פי שהיו כופרים ומורדים בה' כיוון שהייתה ביניהם אחווה ושלום לא נגזרה עליהם כליה ללמדך שגדול השלום וזהו בעצם הגורם אשר מביא את ברכה.

דור הפלגה שאף על פי שהיו כופרים ומורדים בה' כיוון שהייתה ביניהם אחווה ושלום לא נגזרה עליהם כליה ללמדך שגדול השלום וזהו בעצם הגורם אשר מביא את ברכה.

ונסיים: אמר חזקיה גדול הוא השלום שכל מצות שבתורה כתוב בהם בלשון אם חוץ ממצות השכנת שלום, שנאמר "כי תבנה" בית חדש ועשית מעקה לגגך (דברים כב, ח), "כי תפגע" בשור חמורך עזוב תעזוב עימו (שמות כג, ד), "כי יקרא" קן ציפור לפניך שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (דברים כב ו), דהיינו אם נקראו לפניך מצוות הללו תקיים אותם אבל אם לא נקראו לפניך אינך חייב לרדוף אחריהם, אבל השלום אינו כן "אלא צריך לרדוף אחריו" שנאמר בקש שלום ורדפהו (תהילים לד, טו) בקשהו במקומך ורדפהו במקום אָחֵר (מסכתות קטנות מסכת דרך ארץ פרק שלום הלכה ד).